

PÄÄTÖSLAUSELMILLA MEPC.359(79) JA MEPC.362(79) TEHTYJEN MARPOL-YLEISSOPIMUKSEN MUUTOSTEN HYVÄKSYMINEN

Hyväksyttäväksi esitettävät päätöslauselmat

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO, International Maritime Organization) on tehty vuonna 1973 kansainvälinen yleissopimus alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä ja siihen liittyvä vuoden 1978 pöytäkirja (jäljempänä MARPOL-yleissopimus). Suomi liittyi sopimukseen 20.9.1983 (SopS 51/1983). Yleissopimusta on muutettu lukuisia kertoja IMO:n merellisen ympäristön suojelukomitean (jäljempänä MEPC-komitea), päätöksillä.

MEPC-komitea antoi 79. istunnossaan 16.12.2022 neljä päätöslauselmaa, joilla tehdään oikeudellisesti sitovia muutoksia MARPOL-yleissopimukseen. Tasavallan presidentin hyväksyttäväksi esitetään nyt ne muutokset MARPOL-yleissopimuksen I, II, IV ja VI liitteisiin, jotka tehtiin päätöslauselmilla MEPC.359(79) ja MEPC.362(79). Keskeisin mainituilla päätöslauselmilla tehty muutos on sallia alueelliset MARPOL-yleissopimuksen I, II, IV ja VI liitteiden mukaiset vastaanottojärjestelyt arktisissa satamissa.

Samassa istunnossa hyväksytyllä päätöslauselmalla MEPC.360(79) tehdyt MARPOL-yleissopimuksen V liitteen muutokset kuuluvat osin lainsäädännön alaan, joten mainittu päätöslauselma esitetään eduskunnan hyväksyttäväksi. Mainitulla päätöslauselmalla tehtiin MARPOL-yleissopimuksen V liitteeseen vastaavat alueellisia vastaanottojärjestelyitä arktisilla alueilla koskevat muutokset kuin nyt esitetään tasavallan presidentin hyväksyttäväksi I, II, IV ja VI liitteiden osalta, mutta päätöslauselman sisältämien lainsäädännön alaan kuuluvien aluksen jättepäiväkirjaa koskevien muutosten vuoksi se käsitellään kansallisesti eri prosessissa. Päätöslauselmalla MEPC.361(79) puolestaan tehtiin ainoastaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia muutoksia MARPOL-yleissopimuksen liitteisiin, joten sillä tehdyt muutokset esitellään erillisenä asiana valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Päätöslauselma MEPC.359(79)

Päätöslauselmalla MEPC.359(79) muutetaan MARPOL-yleissopimuksen I liitteen 38 sääntöä, II liitteen 18 sääntöä ja IV liitteen 12 sääntöä siten, että jatkossa arktisilla merialueilla sijaitsevat satamat voisivat kattaa satamien vastaanottojärjestelyitä koskevat velvoitteet alueellisin vastaanottojärjestelyin. Siten arktiset valtiot voisivat täyttää öljyisten jätteiden, haitallisten aineiden jäämiä sisältävien jätteiden sekä käymäläjätevesien vastaanottoa aluksilta satamaan koskevat vaatimukset arktisella alueella sijaitsevien satamiensa osalta alueellisin järjestelyin eikä kaikissa satamissa tarvitsisi tarjota MARPOL-yleissopimuksen liitteiden edellyttämiä järjestelyitä. Vastaava mahdollisuus on jo aiemmin sallittu pienille kehittyville saarivaltioille. Lisäksi samalla päätöslauselmalla muutetaan I liitteen II lisäystä, jossa annetaan kansainvälisen öljystä aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevan todistuskirjan (IOPP-todistuskirja) malli B. Muutoksella päivitetään mallin luvun 5 otsikkoon viittaus siitä, mitä kaikkia MARPOL-yleissopimuksen I liitteen sääntöjä luku koskee. Muutos on hyvin tekninen.

Päätöslauselma MEPC.362(79)

Päätöslauselmalla MEPC.362(79) muutetaan MARPOL-yleissopimuksen alusten ilmapäästöjä koskevan VI liitteen 17 sääntöä siten, että jatkossa arktisilla merialueilla sijaitsevat satamat voisivat kattaa satamien vastaanottojärjestelyitä koskevat velvoitteet alueellisin vastaanottojärjestelyin. Samalla muutetaan yleissopimuksen VI liitteen polttoaineen luovutustodistukseen sisällytettäviä tietoja koskevaa V lisäystä ja IMO:n alusten polttoaineen kulutustietokantaan toimitettavia tietoja koskevaa IX lisäystä. Muutoksilla huomioidaan polttoaineen luovutustodistuksessa ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SOLAS) vaatimuksista tulevia tietotarpeita ja aluksen hiili-intensiteettiin liittyvien tietojen tuominen IMO:n alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan.

Muutosten yhteys kansalliseen lainsäädäntöön ja EU-lainsäädäntöön

MARPOL-yleissopimus on Suomessa toimeenpantu merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) sekä merenkulun ympäristönsuojelusta annetulla valtioneuvoston asetuksella (76/2010).

Satamien jätehuoltovaatimukset kuuluvat aluksilta peräisin olevan jätteen toimittamiseen tarkoitetuista satamassa olevista vastaanottolaitteista, direktiivin 2010/65/EU muuttamisesta ja direktiivin 2000/59/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/883 (ns. alusjätedirektiivi) myötä Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Alusjätedirektiivissä säädetään muun muassa satamissa olevista vastaanottolaitteista ja satamien jätehuoltosuunnitelmista. Alusjätedirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun ja merenkulun ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 luvun säännöksillä.

Alukselta MARPOL-yleissopimuksen I liitteen nojalla edellytettävästä IOPP-todistuskirjasta säädetään merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvun 7 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos myöntää kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen IOPP-todistuskirjan MARPOL-yleissopimuksen I liitteen kaavan mukaisesti. Euroopan unioni ei ole antanut sääntelyä IOPP-todistuskirjasta, joten nyt hyväksyttäväksi esitetty muutos kuuluu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Polttoaineen luovutustodistuksesta säädetään merenkulun ympäristönsuojelulain 7 luvun 9 §:ssä, jonka mukaan kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400, on oltava polttoaineen toimittajan antama MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen mukainen polttoaineen luovutustodistus, johon on liitetty polttoainenäyte. Nyt tehty lisäys täydentää aiempia polttoainetoimittajan polttoaineen luovutustodistuksessa polttoaineesta antamia tietoja polttoaineen leimahduspisteeseen liittyvällä tiedolla. Euroopan unioni ei ole antanut sääntelyä polttoaineen luovutustodistuksesta, joten sitä koskeva MARPOL-sopimusmääräys kuuluu unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Alusten polttoaineen kulutusta koskevasta tiedonkeruujärjestelmästä säädetään puolestaan merenkulun ympäristönsuojelulain 7a luvun 2 ja 2b §:ssä. Mainittujen säännösten mukaan aluksen, jonka bruttovetoisuus on vähintään 5 000, on kerättävä alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan toimitettavat tiedot kalenterivuodesta 2019 alkaen ja toimitettava alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan

toimitettavien tietojen perustana olevat eritellyt tiedot pyydettyä Liikenne- ja viestintävirastolle tai hyväksytylle luokituslaitokselle ja tietyissä tilanteissa pidettävä ne saatavilla. Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos toimittaa todennetut tiedot Kansainvälisen merenkulkujärjestön alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan. Nyt tehty lisäys täydentää aiemmin raportoituja tietoja 1.11.2022 voimaan tulleita hiili-intensiteettimääräyksiä (operatiivinen hiili-intensiteettimääräys CII ja olemassa olevia aluksia koskeva energiatehokkuusmääräys EEXI) koskevilla tiedoilla, aluksen toimitusvuodella ja pää- ja apumoottoreiden teholla. Euroopan unioni ei ole antanut sääntelyä IMO:n tiedonkeruujärjestelmästä, joten sitä koskeva MARPOL-sopimusmääräys kuuluu unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Vaikutukset

Alueellisia vastaanottojärjestelyjä arktisilla alueilla koskevat muutokset lieventävät alueen valtioiden veloituksia järjestää vastaanottoa arktisella alueella sijaitsevilla satamissaan. Vastaavasti kaikissa satamissa ei jatkossa ehkä olisi saatavilla vastaanottolaitteita tai -järjestelyitä kaikille jätetyypeille, mikä voi edellyttää arktisella alueella liikennöiviltä aluksilta nykyistä tarkempaa ennakkointia ja suunnittelua. Vaikutusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäiset huomioiden alueella tapahtuvan liikenteen määrä ja luonne. Suomalaisia aluksia liikennöi arktisilla vesialueilla hyvin harvoin.

MARPOL-yleissopimuksen I liitteen nojalla aluksille myönnettävä IOPP-todistuskirja on jatkossa annettava päätöslauselmalla MEPC.359(79) annetun uuden mallipohjan mukaisena. Muutos on tekninen ja vaikutuksiltaan hyvin vähäinen.

Polttoaineen leimahduspisteen osalta päätöslauselmalla MEPC.362(79) ei aseteta uusia veloituksia alukselle tai hallinnolle. Polttoainetoimittajan on määritettävä ja ilmoitettava polttoaineen leimahduspiste vaatimusten mukaisesti. Alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tiedonkeruujärjestelmään raportoitavien uusien tietojen tapauksessa päätöslauselma koskee tiedossa olevien tai muiden määräysten perusteella määritettävien tietojen raportointivelvoitetta eikä siten aiheuta merkittävää lisätyötä aluksille. Hallinnolle uusien tietojen toimittamisesta tiedonkeruujärjestelmään aiheutuva lisätyö on hyvin vähäistä, etenkin kun huomioidaan, että hallinnon valtuuttamat todentajat hoitavat pääsääntöisesti kyseisten tietojen toimittamisen tiedonkeruujärjestelmään.

Asian valmistelu

Päätöslauselmat on hyväksytty IMO:ssa MEPC-komitean 79. kokouksessa 16.12.2022. Komitean kokousten kansallisissa koordinaatioissa on kuultu merenkulkusektorin viranomaisia ja sidosryhmiä.

Sidosryhmiä on kuultu muutoksista ennen niiden kansallista hyväksymistä. Lausunnonantajat joko kannattivat muutoksia tai ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa tai huomautettavaa.

Hyväksymismenettely ja kansainvälinen voimaantulo

Päätöslauselmalla MEPC.359(79) tehdyt MARPOL-yleissopimuksen I liitteen II lisäyksen ja päätöslauselmalla MEPC.362(79) tehdyt mainitun yleissopimuksen VI liitteen V ja IX lisäysten muutokset ja katsotaan hyväksytyiksi 1.11.2023 noudattaen MARPOL-yleissopimuksen mukaista niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä, jollei niitä siihen mennessä ole vastustanut vähintään yksi kolmasosa sopimuspuolista tai sopimuspuolet, joiden yhteenlaskettu tonnisto vastaa yli 50 prosenttia maailman kauppalaivaston yhteenlasketusta tonnistosta. Mikäli muutokset katsotaan hyväksytyiksi, ne tulevat voimaan 1.5.2024.

Muutosten kansallinen hyväksyminen, voimaansaattaminen ja julkaisu

Koska päätöslauselmat sisältävät sekä EU:n yksinomaiseen toimivaltaan että EU:n ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, mutta unioni ei voi olla MARPOL-yleissopimuksen osapuoli, kansallisesti määräykset rinnastetaan sekasopimukseen, joiden osalta päätöksen sopimusmuutosten hyväksymisestä tekee tasavallan presidentti. Toimivaltaperusteena on tällöin perustuslain 93 §:n 1 momentti.

Muutokset on tarkoitus saattaa kansallisesti voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Edellä esitetyt muutokset ovat luonteeltaan teknisiä ja yleiseltä merkitykseltään vähäisiä. Muutokset eivät kuulu lainsäädännön alaan, eivätkä ne muutoinkaan vaadi eduskunnan suostumusta. Muutosten vähäisyyden vuoksi Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaisesti niitä ei ole tarpeen julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa, vaan Liikenne- ja viestintävirasto antaisi niistä tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Tämän lisäksi muutosten englanninkieliset tekstit julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla osoitteessa www.trafficom.fi.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että tasavallan presidentti hyväksyisi alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan I, II ja IV liitteisiin päätöslauselmalla MEPC.359(79) tehdyt muutokset ja mainitun yleissopimuksen VI liitteeseen päätöslauselmalla MEPC.362(79) tehdyt muutokset.

Esittelijä

Neuvotteleva virkamies Laura Sarlin, liikenne- ja viestintäministeriö